

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lex Talionis XII. Tabvlarvm Cardinali Baronio Ab Isaaco Casavbono Dicta

Rosweyde, Heribert

Antverpiae, 1614

Tabvla VIII. Non sine caussâ Baronius Publicanorum apud Ethnicos dignitatem ex Cicerone adduxit. Malè plagij accusatur. Plagiarius potiùs Casaubonus. Ineptè ex errore typographico iudicatur de ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10692

TABVLA VIII.

Non sine causâ Baronius Publicanorum apud Ethnicos dignitatem ex Cicerone adduxit. Malè plagij accusatur. Plagiarius potiùs Casaubonus. Ineptè ex errore typographico iudicatur de Baronij imperitiâ in Hebraicis. Maiora in similibus peccat Casaubonus. Syriacæ voces etiam Hebraicæ dictæ. Parisium & parietis effractores, & publicani. Ruffini lectio explicata. An vrbs Capharnaum nomen sit nacta à fonte Capharnaum. An Capharnaum fontis, an villæ proximæ sit nomen. Arnobio, si fortè, lux.

CASAVBONVS. Quàm honestus olim Exerc. 13. cap. 37. fuerit Publicanorum ordo apud Romanos, & pueri sciunt, illi saltem, quibus noua Latinitas M. Tullium nōdum è manibus excussit: Quare sine causâ Baronius rem nemini nō notam adeò studiosè persequitur.

ROSVVEYDVVS. Quid ais Casaubone? Ergone Baronius ijs tantum scripsit, quibus M. Tullius in manibus? At verò magna doctorum pars Tullio iam pridem relicto, vel etiam ob grauiora studia neglecto, ad exemplum maiorum Sacris litteris & scriptis Patrum

trum infudant, in quibus ea Republicanorum dignitas non occurrit: imò verò inter sceleratos & peccatores ab ijs numerantur. Quare Baronius non *sine causâ* eorum olim munus apud Romanos fuisse honestissimum in memoriam reuocat, tribus breuissimis è Cicerone assignatis locis; vt planè *sine causâ* tu dixeris, eum rem eam adeò studiosè persequi. Scribit Baronius doctis, scribit indoctis, quibus non omnibus Tullius semper lectus. Multi lenem Sacrarum litterarum amnem nauigare possunt, non Tullianum torrentem. Ita quoque olim, teste Augustino: *Sonat strepitus vocis Tullianæ, Cicero legitur, aliquis liber est, dialogus eius est, siue ipsius, siue Platonis, siue cuiuscumque talium: audiunt imperiti, infirmi, minoris cordis: quis audeat illuc aspirare? Strepitus ibi aquæ, & fortè turbatæ, certè tamen tam rapaciter fluentis, vt animal timidum non audeat accedere & bibere. Cui sonuit, In principio fecit Deus celum & terram, & non ausus est bibere? Cui sonat Psalmus, & dicat, Multum est ad me?* Equidem qui tanto pere sollicitus es de stylo Tulliano, optassem tibi maiorem curam Academiae Tullianæ, vbi aquas habes, quas Plinius memorat salubres oculis. Oculi enim tui plerumque lippiunt, qui passim tam distortè Baronium legisti, vt ostendimus.

De

De nouâ Latinitate quod addis, seu tu
Lipsum, seu quem alium tacitè fugillas,
numquam profectò assequeris, vt eorum a-
cumen & acrimoniam exprimas. Sunt qui
leuibus missilibus delectantur, sunt qui a-
mentatis telis. Et quis cuiusque lacertis mo-
dum ponat? Certè qui Lipsij Varias, primum
iuuenantis ingenij scriptum legerit, nã ille
Tulliani nitoris purpuram non vnã leget.

CASAVBONVS. Quæ verò obseruat
idem super Iudæorum publicanis, partim à
doctissimi Caninij locis est mutuatus, par-
tim nescio quis illi suggestit.

ROSVEYDVS. Hac tuâ, monitione di-
cam an tacitâ reprehensione, non erat opus,
cùm ipse Baronius ingenuè professus sit, vn-
de hæc sit mutuatus, Caninij & nomine &
libro in margine adscripto. quæ apud eum Canini. de
loc. noui.
Test. c. 8.
habes de Locis noui Testamenti. Quòd si
tam sincerè, Casaubone, passim tuis in Cõ-
mentariis auctores adscriberes, è quibus ta-
men explicationes hauris, rectiùs faceres;
nec in legem peccares, NE POMVM EX
ALIENO IN ARMVM. Ne ingenua qui-
dem Baronij, per quem profecerit, professio
ungues tuos effugit. Memini Lipsium, cùm
tuos in Suetonium commentarios legeret, L. Laurët.
apud Fe-
stum in
Armata.
non semel miratum, quòd pleraque sua in
scholis dictata legeret. Meritò ille suspicari

poterat, à quo ea esses mutuatus, vel quis ea tibi suggessisset, cum tot Franci, eius tum Leydæ, tum Louanij auditores fuerint. Sed noluit vir modestus suspicionem suam publicè proponere, noluit te traducere, auditorum suorum testimonio contentus. Nec ego hoc nunc vulgassẽ, nisi viderem te etiam ex hoc plagij capite calumniari tacitè Baronium; cum tamen ille in margine digi-
tum ad fontes, vnde ea hausit, intenderit.

Meminere huius Lipsianæ querele quotquot in familiâ Lipsij vixere. ac in primis Ioannes VVouerius, Senator Antuerpiensis, qui non minorem à Lipsio doctrinam quàm modestiam hausit. Hic vt Lipsio diutiùs conuixit, ita ipse Lipsium, & ipsum Lipsius arctiùs complexus est: quem & multorum fecit consiliorum participem, & vltimè quoque voluntatis suæ testem curatoremque esse voluit.

Nec mirum te sublestâ fide Lipsij tunc scripta sublegisse, cum ea nondum in publicum data essent, quæ ne nunc quidem prodierunt; ita vt pauci eius rei testes esse possint; & ipse obscuritate hætenus tectus, velut canachenus latere potueris. Mirum verò te medio die in Lipsiana non veritum inuolare triclinia, prædari fercula, & ea, iam non fortitò, sed à te ipso creatum conuiuij
Regem,

Regem, velut tua aliis proponere. Dabo hîc prius tua iam velut recentia producta, deinde Lipsiana; vt appareat eccuius ius hesternum sit. Ita igitur Casaubonus:

» De Antigoni Regis Iudæorum supplicio
 » loquens Baronius, errorem errat multis et
 » iam doctissimis viris communem. Putant
 » esse diffensionem in illâ narratione inter Io-
 » sephum & Dionem, & durius supplicium
 » esse, quod Dioni describitur, cui potius se
 » assentiri Baronius ostendit. Sed falsa hæc
 » sententia est, nata ex vnius voculæ *σαυρός*
 » prauâ interpretatione. Auctor est Iosephus
 » è Strabone, cuius locum adfert initio li-
 » bri x v. Antonium *πελευσίται* Antigonom
 » Regem Iudæorum captiuum, hoc est, securi
 » percussisse. Dio libro xlix. scenam eius sup-
 » plicij pluribus explicans, *Ἀντίγονον, αἶτ, ἐμασί-
 » γωσε, σαυρῶν περὶ δ' ἡσας· ὃ μὴ δέεις ἀλλ' ὁ βασι-
 » λεὺς ὑπὸ τῆς Ρωμαίων ἐπεπόνθει, καὶ μὲν τὸ
 » ἔα πείσφαξε.* Magno errore interpretes Dio-
 » nis verterunt *cruci alligatum*, quæ mala ver-
 » sio Baronio fuit fraudi. Vertendum erat, *pa-
 » lo alligatum*, vel, *ad palum deligatum*, vt sæpè
 » Liuius: nam *σαυρός*, vt toties obseruat Eu-
 » stathius, est *σκόλοψ, ὀρθὸν ξύλον, palus, lignum
 » erectum.* vnde *ἄπο σαυροῦ* apud historicos
 » passim, *palis cingere, vallos in circuitu figere.*

Quid hîc, quæso, obseruas Casaubone,

I 3

quod

Casaub.
 Exerc. I.
 c. 7.

quod non antè Lipsius doctè & copiosè executus est? Omitto de voce *σαυρῶς*, cuius vsum varium apud Lipsium habes, ex Eustathio & Hesychio deductum lib. i. de Cruce, cap. iv. Tantùm hîc dabo Lipsij verba de supplicio Antigonî, vt non iam verbo tantùm plagij dicaris accusatus, sed reipsâ plagiarium te esse totus orbis agnoscat. Ita igitur Lipsius Notis ad librum suum III. de Cruce, capite III. verbis Macrobij, lib. i. Saturnalium capite x. supplicium exprimentibus, quod Autronius Maximus seruo suo irrogauit, quem *verberatum patibuloq; constrictum, per Circum egit*, ascripsit.

Lipf. Notis ad l. 3. c. 3. de Cruce.

An ergo huc referas Dionis etiam illud " libro XLIX. de Antonij scuitiâ in Iudææ Regem Antigonum? Τὸν δὲ Ἀντίγονον, inquit, " *ἔμαρτίωσεν, σαυρῶς προσδήσας* (ὁ μὲν εἰς ἀλμυρῶν βασιλεὺς ὑπὸ τῆς Ρωμαίων ἐπεπόνθει) *ἔμψατο καὶ ἀπέσφαξεν*: *Antigonum flagellauit, cruci siue furcæ alligans* (quod nemo alius Rex à Romanis umquam passus erat) *ac postea interfecit*. Verba ita præferre videntur: nec abhorreat ab Antonij impotentiâ, vt seruiliter scuitierit etiam in Regem. Tamen veriùs puto, vt capias veritasque, *Palum*. vt palo, inquam, alligatus fuerit, solemni Romanis more, & tum securi percussus. Quod ipsum huic Antigono factum, etsi Dio non expressit, nota-
uit

uit Strabo, citante Iosepho (nam hodie non
 exstat) libro XVI. Antiquitatum, cap. I. Ἀν-
 τώνι Ⓞ Ἀντίγονον τὸ Ἰουδαῖον ἀχθέντα εἰς Ἀντιό-
 χειαν πελεκίσει, καὶ ἔδοξε μὲν ἕτος ἑξήκοντος Ρωμαίων
 βασιλέα πελεκίσει: *Antonius Antigonom
 Iudaeum Antiochiam perductum securi per-
 cutit, & visus est primus Romanorum securi
 subiecisse Regem.* Idem Plutarchus in An-
 tonio.

Comparetur iam hæc Lipsiana notatio
 cum citatâ Casauboni Exercitatione, &
 statim apparebit, ex cuius poculo biberit
 Casaubonus. Si quis in eo candor (quem ta-
 men passim præ se ferre vult) si quæ gratitu-
 do fuisset, meminisset hospitis sui, apud
 quem non tantum lautè fuerat epulatus, sed
 apophoreta quoque domum retulerat. Hæc
 nunc moneo, quod alibi, vbi quid in epulis
 Lipsianis hac ipsâ mensâ propositis, conui-
 uatori nostro displicet, hospitis sui non se-
 mel meminerit.

Casaubon.
 Exerc. 16.
 c. 77.

CASAVBONVS. Videtur autem vir eru-
 ditissimus, humani ingenij vitio vsus, etiam
 è litterarum Hebraicarum cognitione lau-
 reolam affectasse; quod hic locus arguit &
 aliquot alij. Sed in contrarium planè res
 vertit: facilius enim statuas ex eiusmodi lo-
 cis, ipsum ne legere quidem sciuisse He-
 braicè, quàm eius sermonis aliquam peri-

tiam habuisse. Nam per omnes Mufas, quid ille sibi volebat cùm ista scribebat? *Princeps publicanorum Hebraicè dicebatur gabbe; ceteri verò publicani gabbain.* Hæc casû nuce digna non esse, & pueri intelligunt, qui prima Hebraicarum litterarum elementa didicerunt. Sed incidit in puerilem hunc errorem, quia legerat, verum non intellexerat, quod verè docet Caninius: τὸν ἀρχτελώνω Syriaco vocabulo in Thalmud dici גבאי *res gabbae*: principem publicanorum. Ceteros simpliciter גבאי *gabbain*, publicanos.

ROSVVEYDV S. Imò verò hæc observatio casû nuce digna non est. Et verò per omnes Mufas, quin & per Herculem Musagetem, quid carpendi occasionem captare est, si hoc non est? Ego verò, tuismet te verbis euincam calumniatorè esse, & tibi ipsi contraire. Quæro ex te, Casaubone, censésne Baronium hæc verba Hebraicis litteris scripta inuenisse & legisse? Si annuis, qui *gabbain* rectè potuit legere, non ille itè *res gabbae* potuit legere? Si reuis, & litteris eum tantum Latinis ea scripta vis inuenisse; vel Hebraicis simul & Latinis, quod omnino mihi certum, & ex Caninij libro quem citat, patet; quid mirandum fuit, si ea litteris item Latinis exprimeret, sicut in Caninio inuenerat? Frustrà igitur hîc tricaris, nunc Hebraicæ
linguæ

linguæ peritiam, vnà etiam cum lectione ei adimens; nunc lectionem quidem tribuens, sed intelligentiam detrahens. Nec lectionem, nec peritiam linguæ Hebraicæ sibi Baronius arrogat, contentus è Caninio exscripsisse, quæ Latinis litteris expressa Hebraica, vnà cum interpretatione apud eum inuenerat. Quòd si Typographus pro *res gabbae* expressit *gabbae*; quid culpas Baronium, cum non pauca errata in Hebraicis in hoc ipso tuo libro commissa sint? quæ si quis tibi insultet, vel eius linguæ cognitionem detrahat, eum rectè facere æstimabis? Tute hîc iudex esto. Quin & in Græcis, quâ maximè linguâ excellere diceris, si quis te reprehendat, ex locis hoc ipso libro malè in versione expressis, æquòne animo laturus es? Habes pag. 553. Πέντε τόποις μετανοιώτων ὑπετύπωσε, *Loca pœnitentiũ quatuor designauit.* Quid si hic quis dicat, hæc cassâ nuce digna nõ esse, & pueri intelligunt qui prima Græcarum litterarum elementa didicerunt? Quæ enim Grammatica habet πέντε, *quatuor*? Habes pag. 153. Ἡ ἐρῶδης Ἀντιπάξου μηδὲν πρὸς ἑσῆκουσαν αὐτῷ τὴν Ἰουδαίων βασιλείαν ἀπὸ Αὐγούστου ἢ τὸ συγκλήτῃ λαμβάνει. *Herodes regnum Antipatri nihil quidquam ad se pertinens, tradentibus Augusto & Senatu accipit.* Vides hîc, quàm immaniter lapsus sis in Græcis his

vertendis, vbi nulla erroris Typographici caussa esse potest. Vertendum erat: *Herodes Antipatri filius, regnum Iudæorum nihil quidquam, &c.* Nec tamen etiamsi hîc ex properantiâ erraueris, Græcarum tibi litterarum scientiam detraxero, etsi meritò ex lege Talionis possem: quod tu tamen in simili causâ facis Baronio.

CASAVBONVS, Quare autem istas voces Hebraicas appellet, quum sint Syriacæ, neque vllum ipsarum in eâ quidem notione vestigium in veteri Hebraismo reperiatur, mitto quærere.

ROSVEYDVS. Quid audio Casaubone? Ergo etiam Euangelistarum textum ad tuam normâ reuocabis? Ne diu causam quæras à Baronio, Euangelistarû se exemplo tuebitur: Ioan. XIX. V. 13. Καὶ ἐνάθισεν ὅπι τῷ βήματι εἰς τόπον λεγόμενον Λιθὸς ἑστῶν, Ἐβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. *Et sedit pro tribunali in loco qui dicitur Lithostrotus, Hebraicè autem Gabbatha.* Linguae Syræ vox est Γαββαθᾶ, & tamen Euangelista vocat Hebraicam. Eodem c. XIX. V. 17. Ἐξῆλθεν εἰς τὸ λεγόμενον Κεραία τόπον, ὃς λέγεται Ἐβραϊστὶ Γολγοθᾶ. *Exiit in eum qui dicitur Caluaria locum, Hebraicè autem Golgotha.* En rursus linguae Syræ vocem, Γολγοθᾶ, vel vt alij Γολγολθᾶ, cum tamen *Caluaria* Hebraicè vocetur Γολγολέθ. Vide Ioan-

Ioannem Drufum, tuæ fortis hominem, cui Ioã. Druf,
de voc.
Hebr. nou.
Test. Commentario ad voces Hebraicas noui Testamenti; Hebraicas inquam, ita enim Commentarium illum inscripsit, cum tamen pleræque quas explicat voces merè Syriacæ sint. Sed eo magistro disce Hebraicam linguâ vocari etiam Syriacam.

CASAVBONVS. Addit Baronius inuenisse se in Hebraico textu Matthæi publicanos dictos *Parisim*. Agnosco dictionem Hebraicam, sed quæ violentum hominem, *ἑρπύχων*, & parietum effractorem significet, non autem publicanum. Nescio verò an illam vocem inuenierit in editione Tilianâ Euangelistæ Matthæi, quæ mihi magnâ cum voluptate olim lecta, nunc ad manum non est. in eâ Munsteri longè aliter.

ROSVEYDVS. Quid hîc in Baronio reprehendas, equidem nescio. Vel verbis Baronij lectis, vmbra te captasse apparebit. Ait igitur Baronius:

„ In Hebraico textu Euangelij S. Matthæi, Baron.
ann. 31.
n. 73.
 „ quod peruetustum habetur, Publicanos *Pa-*
 „ *risim* inuenimus appellatos, quod est pro-
 „ prium nomen illorum latronum, qui mace-
 „ riam vel sepes dissipant, vt ad furandum
 „ atque prædandum pateat aditus. Eo etiam
 „ nomine vtitur Ieremias dum ait: *Numquid* Ier. 7.
 „ *ergo*

ergo spelunca latronum facta est domus ista?
 qui Hebraicè loco *latronum* habet *parisim*.
 Quod Baronius dixit latrones, qui *mace-*
riam vel sepes dissipant; tu Græcè vocas *τοι-*
χορῶν, *parietum effractores*, magnâ sanè
 differentiâ, quantâ videlicet *paries mace-*
riâ distat.

Quod ad *Parisim* attinet, nec in Hebræo
 Matthæi textu à Munstero edito, quem tu
 consuluisti, nec in Tiliano nostro habetur
Parisim pro *publicanis*: sed in Tiliano codi-
 ce Matthæi ix. cap. Hebraicè est בעלי עברה
baale abra, id est, *viri transgressionis*, pro quo
 noster interpres vertit *publicani*. & Matth. x.
 ipse Matthæus vocatur בעל עברה *baal abra*,
 id est, *vir transgressionis*, pro quo noster ha-
 bet, *publicanus*. Legerit igitur fortè Baro-
 nius *parisim*, vel potius *paritrim* per תפדה
 פריצים (quo nomine vocantur latrones & fu-
 res, à פרץ *parats*, id est, *diruere, rumpere, ef-*
fringere. Jeremiæ vii. v. 11. Psal. xvii. v. 4.)
 apud Matthæi textum Hebraicum, qui in
 Bibliothecâ alicubi ms. asseruatur, vel certè
 aliunde id hauserit.

Quàm verò argutè, vt Baronio in Hebrai-
 cis videaris aliquanto doctior, notas *parisim*
 significare *parietum effractores*, non autem
publicanos: quasi Baronius dicat eos ita
 propriè vocari, non verò figuratè. Tute ipse
 pro-

prouerbiū producis, quo publicani vulgò latrones dicti.

CASA V B O N V S. In descriptione lacus *Exerc. 31. c. 32.*
Gennefareth, quæ è libris Iosephi apponi-

tur, mendum turpe non est animaduersum, quod in versionem Ruffini nescio quomodo irrepsit. Loquens enim Iosephus de naturâ aquæ lacus illius, ita scribit inter cetera, Bel-

li lib III. cap. XXXV. Τὸ ὕδωρ ἐκ ἀποδείχονος

ἕξαιθελάδην ὅπερ θεροῦς νυκτὸς ποιεῖν ἐστὶ

τοῖς ἐπιχλωροῖς. *Aqua frigore nihil quidquam*

niui cedit, postquam habita est sub dio: quod per

æstatem indigenæ solent noctu facere: nempe

vt aquam illam noctu habeât sub dio; quod

ἕξαιθελάδην dicitur. Simile verbum ἕξ-

λιάζω, apud septuaginta Seniores: de quo

agimus ad annum XXXIV. Absurdo & im-

mani errore in versione Ruffini vulgò edi-

tum est æstibus pro niuibus: quem errorem

adeò manifestum non reliquisset Baronius, si

Græca consulisset. Corruptus est idem lo-

cus etiam in antiquo Ruffini codice Sere-

nissimi Regis Iacobi, sed diuerso modo: nam

ibi scriptum offendimus, non æstibus, vt in

editionibus Latinis: neque niuibus, vt est in

Græco textu: sed cadibus, nescio vnde, orto

errore.

R O S V V E Y D V S. Nec turpe mendum,
nec absurdus & immanis error in versione

Ruffi-

Ioseph. l. 3.
c. 35. Bell.
Iud.

Ruffini vulgò editur, vt Baronio ideò Græcus textus consulendus fuerit. Certè nec consulto Regis tui codice Ruffini mentem es affectus. Qui sanè codex cùm *cadibus* exhibet, pro *æstibus*, non optimè se notæ esse manifestat. Omnes Ruffini codices editi, quos quidem vidi, habent *æstibus*. Ita Parisiensis editio anni M. D. XXVIII. apud Christianum VVechelum in folio. Ita Basileensis editio anni M. D. LVIII. apud Frobenium, partim interprete Sigismundo Gelenio, partim eodem Ruffiniani textus correctore. Ille cùm profiteatur se Ruffini versionem de bello Iudaico ad Græcum exemplar correxisse, non est quòd Baronium magis quàm Gelenium incuriæ arguas. Sed nulla hîc incuria. Aio Ruffinum scripsisse, *æstibus*, quod & mss. meliores præferunt & editiones. Quâquam Iacobus Zieglerus *solibus* citat; nec hoc quidem à mente Ruffini. Vult Ruffinus aquam æstiuis noctibus sub dio habitam, de die manere frigidam, adeò vt non æstibus, non solibus cedat. Quod Græcus dixit, *ἐν ἀποδείξει χύου, non cedit niui*, videlicet frigore, vel vi resistendi æstui. Duo niui insunt, & frigus, & vis quâ non facile æstui cedit. Ita quidem hoc loco, siue veritas *non cedit niuibus*, siue *non cedit æstibus*, idem ad mentem auctoris dixeris. Locum totum Græcè subnectam,

maio-

Zieglerus
descript.
Terr. fact.

maioris lucis causâ. Καὶ γὰρ ἡ ἐλώδεις παχύ-
 τήτος, ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαράτε ἔστι πάν-
 τοθεν αἰγιαλοῖς ἐπιλήθυσσα, καὶ ψάμμω, πρὸς
 διὰ εὐκρατοῦς ἀρύσασθαι. ποταμοῦ μὲν ἢ κρήνης
 πρὸς πλεονεξία, ψυχροτέρη δὲ ἢ κρήνης λίμνης δὲ χυ-
 σιν αἰεὶ μύσασθαι. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, οὐκ ἄποδεῖ χρόνος
 ἔξαιθριασθαι, ὅπερ θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔδος τοῖς
 ἐπιχωρίοις. *Palustri enim crassitudine tenuio-*
res habet latices: & undique in littora ac are-
nas desinens, purus est, ac præter hoc tempera-
tus ad hauriendum. Et fluuio quidem siue fon-
te lenior est. semper autem frigidior, quàm la-
cus diffusio patitur, manet: æstiuisq; noctibus
eius aquæ sub dio perflata nequaquam æstibus
cedunt: id enim facere indigenis moris est.

Ioseph. l. 3.
 c. 35. Bell.
 Iudaici.

Quæ si fortasse caussaris obscure nimis
 explicata, age videamus an Egesippus tibi
 satisfaciât, qui rem fusiùs ac paraphrasticè
 explicat, agens de lacu Genesar, & eius aquâ
 ad potandum habili: *Equidem nec palustris*
vliginis crassum aliquid, aut turbidum recipit,
quia arenoso undique littore circumuenitur;
& temperatior est fluuiali, aut fontis rigore;
frigidior tamen placida paludis æquore, eo ipso,
quod non in stagni morem sternitur aqua, sed
per diffusiora spatia lacus frequentius auris spi-
rantibus agitatur: unde & purior haustus eius,
ac mollior est ad usum bibendi. Et si quis natu-
rally gratia studium adiungere velit, ut æstiuis
suspen-

Egesipp.
 de Excid.
 Ieros. l. 3.
 c. 26.

suspensam ad auras noctibus more incolarum potui patet (légo paret) haudquaquam à niuis ritu distare arbitretur. Habes hîc niuem, quam caussabaris in versione Ruffini omis- sam vel deprauatam; quamquam Ruffinus rem ipsam aliâ phrasi expresserit, vt modò dixi. Erit fortè quispiam qui ex Egesippi ver- sione, vt estiuus suspensam ad auras noctibus more incolarum potui paret, olim in Græco lectum suspicetur: Ἐὰν θείαθεν θεοῦς ποτὸς, ὅπερ αἶνεν ἔδος τοῖς ἀπὸ τοῖς. Facilis inter αἰεῖν & αἶνεν commutatio.

Plin. l. 14.
c. 21.

Ut apud Iosephum habes ὕδωρ Ἐαθεα-
θεν; *aquam sub dio expositam*, ita apud alios auctores nobilissima vina: Plinius: *Campa-
nia nobilissima exposita sub dio cadis, verbe-
rari sole, lunâ, imbre, ventis aptissimum vi-
detur.* Horatius:

Horat. 2.
Sat. 4.

*Mastica si celo supponas vinâ sereno,
Nocturnâ, si quid crassum est, tenuabitur
aurâ.*

Plin. l. 31.
cap. 3.

De aquarum qualitate, salubritate, insalu-
britate agit Plinius libro xxxi. cap. 111. vbi
utiliores ait esse, *quæ profluunt: cursu enim
percussuq; ipso extenuari atque proficere.*

Quia commoda se hîc occasio offert cùm
de niue agimus, Arnobio de niue quoque
agenti allucendi facem, spectemus, quæso;
scholiastarum hactenus suspensas lampades,
& vi-

& videamus an Arnobianis tenebris inde lux affulgeat. Ita igitur ille libro II. contra Gentes, in primore editione Romanâ apud Franciscû Priscianensem anno M. D. XLII. emendatoribus Hieronymo Ferrario & Francisco Priscianensi; Fausto Sabæo Brixiano, Bibliothecæ Palatinæ seu Vaticanæ custode, editionem curante ex ms. Vaticano: *Edisser- Arnob. l. 2. contra Gent.*
tate nobis & dicite, quid sit, quod grandinem torqueat? quod guttatim faciat pluuiam labi? quod imbres ac niues plumeas, & Eoli ora dilatarit ventus, unde oriatur & quid sit.
 Quæ primus Gelenius ita legit & distinxit: *quod imbres ac niues plumeas? quod Aeoli ora dilatarit? ventus unde oriatur & quid sit.* quam deinde lectionem & distinctionem alij editores sunt secuti: nisi quòd cum veteri editione legant, & *Aeoli*, pro quo Gelenius, *quod Aeoli*. Fulvius Ursinus, schedis Petri Ciacconi, hominis longè doctissimi, adiutus, in secundâ Romanâ editione anno M. D. LXXXIII. ita in margine lectionem primam Romanam reformat: *quod imbres ac niues in plumulas & foliola dilatarit; ventus unde oriatur & quid sit.* quem vix dubito inspecto codice Vaticano ms. inuenisse *foliora*: vnde Romani primi editores, *Eoli ora*, ipse *foliola* formavit. Sanè & regis Christianissimi manuscr. & Collegij nostri

Antuerpiensis, & is quoque, cuius excerpta Modius ad Godescalcum Stevvechium misit, (nisi cum nostro codice idem sit, de quo aliàs) pariter *foliora* repræsentant. Vnde Ioannes Meursius Appendice ad Criticum Arnobianum, legebat *folgora*, id est, inquit, fulgura *αὐχαινώς*.

Quòd si & mihi hîc faculam aliquam inferre liceat, cùm manuscr. omnes constanter *foliora* præferant; nec *folgora*, nec *foliola*, nec *Aeoli ora* probauerim. Etsi enim plausibilis eorum coniectura sit, qui *foliola* legunt: quid enim niuei flocci, nisi instar plumarum, foliolorum, & bracteolarum? nec minùs plausibilis eorum, quibus *Aeoli ora* placent, apta ad ventum, de quo sequitur: quia tamen, vt iam dixi, omnes libri manuscripti, qui quidem hactenus superstites inspecti, *foliora* exhibent; videndum, num lectio vera statui possit, ne litterulâ vel additâ vel mutatâ. Nam si quis mutare, si addere, si demere quid velit, facile est aliquam lectionem exsculpere. Lego igitur sine vllâ mutatione, seiugatis tantùm vocibus, quæ malè coaluerunt in manuscriptis, *quòd imbres ac niues plumeas, & Foli ora dilatarit: ventus unde oriatur, & quid sit*. Manifestè *Foli ora*, id est, *Pholi ora*. Vnus è Centauris *Pholus*, Ixionis ex nube filius: de quo
Vir-

Virgilius Georgicorum secundo :

Centaurus leto domuit, Rhætumq; Pholumq;
Idem VIII. Æneid.

— *Tu nubigenas inuicte bimembres
Hyleumq; Pholumq; manu, tu Cressia mactas
Prodigia.*

Pholi vnus è Centauris meminere complu-
res auctores, Theocritus Eidyll. VII. Q. Cal-
aber libro VI. Paralip. Polyænus lib. I. Stra-
tagem. Apollodorus libro II. Biblioth. Lu-
canus libro VI. Diodorus Siculus libro IV.
Biblioth. Ouidius XII. Metam. Claudianus
Præfatione in nuptias Honorij & Mariæ.

Ab hoc *Pholo* ibi sepulto dictus mons
Theffaliæ *Pholoë*. Diodorus Siculus lib. Iam
dicto: Φόλον Ἡρακλῆς μεγαλοπρεπῶς ἔδειξεν
ὑπὸ τὸ ὄρος, ὃ σήλης ἐνδόξου γέρονε κρείττον.
Φολόν γὰρ ὄνομαζόμενον, διὰ τὸ ὁμωνυμίας μινυδῆ
ἤταφέντα, ἃ ἔστι ἐπιγραφῆς. *Pholum* magnificè
Hercules tumulauit sub monte; qui cippo ali-
quo illustri multò ipsi fuit præstabilior. Nam
Pholoë nuncupatus, non quidem inscriptione
aliquâ, sed ipsâ nominis similitudine, hamati
illic memoriam conseruat. Meminit & mon-
tis huius Plinius libro IV. cap. VI. Strabo li-
bro VIII. Stadius Papinius Achilleid. lib. II.
& Thebaid. lib. III. Claudianus in Prologo
lib. II. de rapt. Proserpinæ, Lucanus lib. VII.
Q. Calaber lib VI I. Paralip. Orpheus in

K 2

Argo-

Angonaut. Apollodorus supra. Vnde Sidonio carmine v. *Pholoëtica monstra*, de Centauris Pholoën incolentibus.

Fabulosè Pholum hunc niues spuere creditum, existimauerim. quod Arnobius ex veterum fabulis & mythicis scriptis deprompserit. vnde & Sidonio *Pholoë niuosa* carmine IX.

Passim per Pholoën iacet niuosam.

Sic Enceladum fabulæ ferunt sub Ætnâ sepultum, & flammæ eructare: Virgilius III. Æneid. Claudianus lib. I. de raptu Proserpinæ, Seuerus in Ætnâ. Hanc ego nunc obiter ex fabulâ Arnobio faculam infero: quæ si displicet, fauillis suis inalbescat. illa luceat, quæ splendore suo tenebras pellere, & lucem suam inextinctam tueri possit.

Nec illud dissimulauero, in ms. nostro Antuerpiensi disertè esse: *quod in breuē niues plumeas & foliora dilatarit.* nam *ve* à recenti manu *l* post additum, vt facerent *vel.* Ex illâ igitur ms. lectione quis fortean exculpat, *quod in breues niues plumeas, & foliola dilatarit.* Vt igitur antè dixit: *quid niuem in plumeas subaperiat crustulas,* ita nunc querit, quid sit, quod niues dilatarit in breues plumeas & foliola. Notum quid *breuis* & *breue*. Sanè cùm iam de pluuiâ præcesserit, cur hîc de imbre agat? distinguitur quidem
imber

imber à pluuiâ, quòd ille maioribus ad terram stillicidijs & iugi tenore effundatur, hæc minoribus & tardioribus: vtriusque tamen guttæ sunt. Arnobio mens, distinguere diuersam inter tria hæc nubis meteora formam: ait igitur *torqueri* grandinem; *pluuiam guttatim* labi; *niuem dilatari in breues plumas & foliola*. Sed de his ad Arnobium, siquando Deo visum, copiosius.

CASAVBONVS. Cum autem Iosephus in hac lacus Gennesareth descriptione fontis meminerit, quem ait Caparnaum (sic enim scriptum est, *καπαρναούμ*) ab accolis vocitatum: subiicit Baronius; *non fontem tantum, sed ab eo denominatum fuisse oppidum Caparnaum*. Ego verò dubito, & falli Baronium suspicor. Obseruo enim Capharnaum siue Caparnaum oppidum Galilææ, & Capharnaum fontem in agro Gennesarethico, longiore interuallo fuisse inuicem distita, quàm vt fiat verisimile, quod sine teste adfert Baronius.

ROSVEYDVS. Ego verò non dubito, vbique te occasionem captare contradicendi, nec eâ in re me falli existimo. Et vbi quæso obseruasti longius illud interuallum inter oppidum & fontem Gennesareth? an in aliquo vetusto scriptore? Opinor in tabulis Christiani Adrichomij, vel alterius cuiuspiam Adrich.
tab. de
Trib. Nep.
de

de Terrâ sanctâ: quibus si fidem adhibes, quin simul obseruasti desertum Capharnai medium inter fontem Capharnaum, & ciuitatem Capharnaum: vt non mirum sit, cùm nulla alia ciuitas ad littus lacus Gennesareth, seu maris Galilææ, ibi intercedat inter fontem Capharnaum, desertum Capharnai, & ciuitatem Capharnaum, ab eâdem origine hæc duò posteriora nomen sortita. Quòd si VVolfangum VVeissenburgium de Capharnao ciuitate audis, *irrigatur*, inquit, *fonte saluberrimo, quem Iosephus eodem appellat nomine*. Ita mirum non erit à fonte vibi nomen esse. Quidquid sit, à Baronio hîc recedendi, nulla tibi causa fuit.

Weissenb.
descript.
Terr. sanct.

CASAVBONVS. Malè accepit, vt equidem puto, mentem Iosephi, si putauit proprium ipsi fonti, cuius Iosephus meminit, nomen fuisse Capharnaum: ipsum enim nomen indicat ad illum fontem pagum fuisse ædificatum, cui illa appellatio propriè conueniret. Caphar enim villam significat aut pagum. *Capharnaum* est pagus à Nahum sic dictus, quod est viri proprium, vt vnius è Prophetis.

ROSVEYDVS. Quid ni putasset fonti nomen fuisse Capharnaum, ita præunte Iosepho: Προς δὲ τῆς ἀρεθῶν ὀνερασία, καὶ πηγῆς δ' ἁρ-

Ioseph. l. 3
Bell. c. 35.
ed. Gr.

ἁέρδε) ποπιμωτάτη, Καπαρναού μ' αὐτῶ δι' ὅτι
 χῶροι καλοῦσι, τούτῳ φλέβα τοῦ Νείλου πινέσ
 ἔδοξαν. Nam præter aëris lenitatem, & fonte
 quoque irrigatur uberrimo, qui Caparnaum
 ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam
 esse Nili fluminis opinantur. Nec aliter Ege-
 sippus: Ad hanc naturæ fertilitatem & aëris
 temperiem, accedit & fontis gratia, qui me-
 moratam regionem genitali quadam irrigat
 infusione: Capharnaum nomen ei, quam Nili
 fluminis venam, haud superfluè quidam esti-
 mauerunt. Quòd pagum hîc eo nomine
 fuisse fingis, sine teste fingis: quam sine teste
 fictionem paullò antè obiiciebas Baronio.
 Hæssises potiùs Hieronymi interpretationi,
 qui Capharnaum interpretatur villam, seu a-
 grum pulcherrimum. Ipse in cap. xi. Mat-
 thæi: Capharnaum interpretatur villa pul-
 cherrima. Idem in cap. xxxviii. Ezech. Ca-
 pharnaum ager pulcherrimus dicitur.

Egesipp.
 l. 3. Excid.
 Ierofol.
 c. 26.

Hieron. in
 c. 11. Mat-
 thæi.
 Idem in
 c. 38. Eze-
 chiel.

Equidem quocumque te verteris, Cafau-
 bonè, omnem te occasionem reprehenden-
 di Baronium captasse, quiuis cordatus lector
 intelliget. Nec vllum futurum puto, qui
 tuam potiùs de Capharnaò originationem
 amplectatur, quàm D. Hieronymi, qui & in
 locis vicinis vixit, & tanto in Hebraicis litte-
 ris fuit doctior; vt felix fueris, si discipulus
 eius esse possis.

K 4

TABV